

DIARIO DE REUS

DE AVISOS

Fundado en 1.º de Julio de 1859

Y NOTICIAS

NUMERO SUELTO 5 céntimos

NUMERO ATRASADO 10 céntimos

Todo lo relativo a la colaboración política, literaria y artística es de exclusiva competencia del Director. — DIARIO DE REUS no se hace responsable de los trabajos ajenos a su Redacción. — No se devuelven los originales

EN REUS

Redacción y Administración, Arrabal de Santa Ana, 33, Imprenta de D Celestino Ferrando y Serrahima. — Teléfono 39.

EN BARCELONA

Rodríguez y C. Rambles del Centro, 37.—P. Grañén, Zaragoza, 3.—Cabríñan y C. Puertaferrisa, 18.—Kiosco «Mundo Gráfico», de Agustín Juan, R. Capuchinas, frente G. Aseso.

EN MADRID, Agencia General de Anuncios de España, Alcalá, 6-1

EN PARÍS A Lorette, Rue Rougemont, 14

REUS PRO-INFANCIA

HUMANITARIA Y CARITATIVA INSTITUCION

Institut de Puericultura

Génesis, funcionament i finalitat

Els orígens d'aquesta filantròpica fundació que tants beneficis reportarà a nostra volguda ciutat, cal referirlos als entusiastes per l'Hygiène professats pel Doctor A. Frías i Roig, prou coneguts de nostres conciutadans per la revelació en articles periodístics i conferències i sobretot per sa popular "Cartilla de Consells a les mares" de la que se'n entrega graciosament un exemplar a cada convei que porta a inscriure un naixement en nostre Registre Civil.

Aquest apostolat, en l'ordre de la protecció a la infantesa, inhumanament mal tractada en nostra ciutat pel descuit, la rutina i la ignorància, l'intensificà el Doctor Frías amb motiu d'un viatge a l'exanger que li donà lloc a coneixer la manera de funcionar dels principals establiments de puericultura de França, Suissa, Alemanya i Bèlgica, completat amb la visita a sos similars de Barcelona i Madrid, essent després d'aquest romiatge d'exploració científica quan per médi de la premsa local fou llençada l'idea de fundar en nostra ciutat un centre de foment i protecció de la infància.

Fou aleshores quan la bella pensada, trobant entusiasta acollida en la característica sentimental i l'exemplar patriotisme de Don Evarist Fàbregas, prengué formes de realitat. Aprofitant la providencial coincidència de la sollicitud d'unes simpàtiques conciutadans que acudiren al filantropisme del popular compatrioti en recerca d'apòi per a la fundació d'un Rober, s'acoblaren les dues belles iniciatives per a donar lloc a fundar l'Associació Reusenca de Caritat que començà a prodigar la benèfica obra de vestir als nins despullats, mercés als entusiastes i hores de treball esmercats per distingides dames i xamoses dàmis de baixa la direcció de la virtuosa senyora Na Teresa Prats de Fàbregas.

Ben prompte fou agradoosament sorpresa la Associació per la nova d'haver adquirit el senyor Fàbregas per a destinarla a hostatge social, la casa número 13 del carrer de Castellar, conferint amplis poders al Doctor Frías i a D. Josep Simó per a que cuidessin de la direcció tècnica i arquitectònica respectivament per a posar aquella en adequades condicions per a l'servei a que en l'avenir anava destinada.

Acabades les obres d'adaptació que han durat mes d'un any, l'edifici ha sigut dotat amb immens i excelent material i aparells necessaris per a assegurar un servei insuperable que farà honor a nostra ciutat, garantit encara subsidiàriament pel Sr. Fàbregas per meates no tinga vida propia l'institució que ja avui va regir per un Consell o Patronat que integren delegats de entitats culturals, econòmiques, obres, recreatives, polítiques, etc.

II

L'edifici social, amb façana en dos amples carrers, emplacat en un dels més concurrats llocs de la ciutat, consta de baixos, dos pisos i terrat, amb espaioses obertures i celobert

que garanteixen la suficiència de llum i ventilació.

L'entrada a l'escala és central, i separa el consultori del esperatori que prenen llum del carrer, per grans finestrals amb vistoses retxes, vidrieres i bastidor de espessa tela metàlica co en totes les obertures per a protecció contra les mosques.

L'esperatori en quin fons s'hi veu el taulell de marbre per a la expendició de la llet, conté sòls com a mobiliari higiènics bancs, escupidores, làmpares i uns senzills quadros en les esmaltes parets en els que hi van inscrites les següents màximes i consells:

La mare te el deure ineludible de criar amb la llet als seus fills.

El nen te llegítim dret a esser criat en el pit de sa mare.

La llet de la mare, es el mellor aliment per als nens.

Les manyagueries i el pit de una mare no tenen substitució.

Quasi totes les dones son aptes per a criar els seus fills.

No es bona mare la que poguen, no crie als seus fills.

El desenrollo del nen deu vigilarse pesantol períodicament.

Es molt dolent donar munyeques als nens.

Els nens no poden beure vi perque els excita i intoxica.

Se te de vacunar als nens, als tres mesos o avants si ha pigota.

La dona que allefa als fills, es mes bona mare que la que sols els porta al mon.

Avants dels vuit mesos, el nen no s'alimenta que amb llet.

Abans del any, cap nen deu esser desmamar.

Es perillós desmamar als nens durant l'estiu.

Sols se criarà amb biberó, quan sigui impossible criar-lo al pit.

El nen deu dormir sol, i al menys dormirà de dotze a catorze hores diaries.

Un passadís, en el que hi ha un w.c. i una higiènica cambra de banys, conduceix al consultori que te porta de sortida a l'escala. Aquest departament, amb calefacció elèctrica, va dotat amb el mobiliari i instrumental necessaris per a pesar, midir i fotografiar als infants, inspectar els organys i aparells, etc., essent una dependència del mateix el laboratori fotogràfic. També son guardines ses parets amb quadros de clara lectura, contenint les següents advertencies i aforismes:

Cap dona deu fer de dida, si el seu fill no està desmamar.

La dona que crie, no convé que begui vi ni licors.

El freix es un dels enemics mes temibles per als nens de pit.

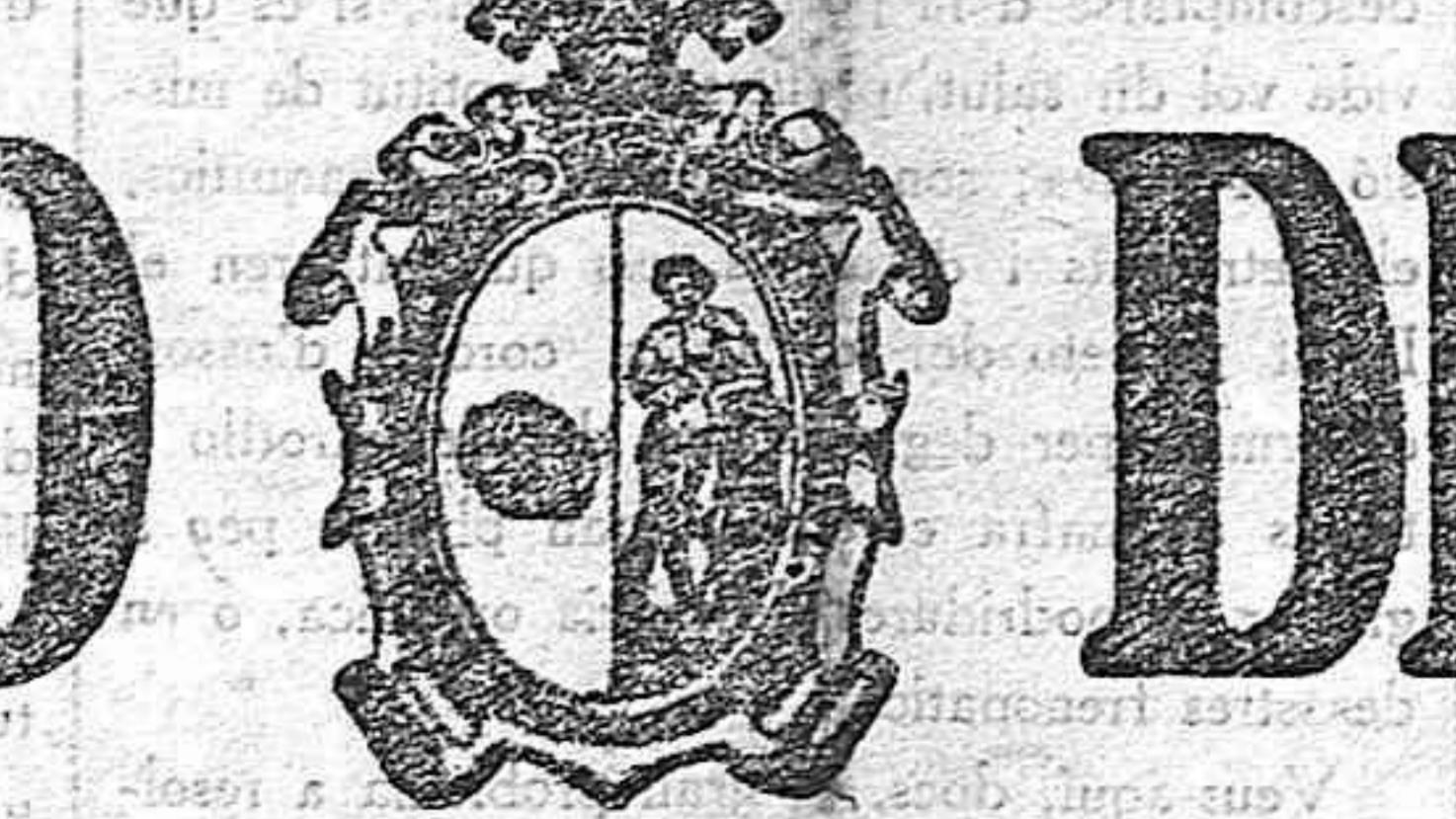
Comé als infantons donarlos un bany de 35 graus.

Es molt perillós confiar els infantons a les mainaderes.

Es dolent usar caminadors, per a ensenyar a caminar als nens.

El nen deu mamar una vegada durant la nit.

Se desmamarà de nit abans que de dia, i als cinc mesos, si pot esser.

Fundado en 1.º de Julio de 1859

Y NOTICIAS

ESQUELAS DEFUNCION a precios reducidos

Se reciben hasta las 10 de la noche

No se devuelven los originales

Si el nen té diarrea o les deposicions son verdes, consultis al metge.

No es cert que existéixi cap malaltia de la bava.

Totes les dentícenes o remeis per a la bava, son dolents.

Per cada 100 criatures mortes, menors d'un any, 10 s'alimentaven en el pit—lactancia natural.

25 en el pit i amb biberó—lactancia mixta.

65 solzament amb biberó—lactancia artificial.

Per lo que, sols se donarà biberó quan no's tingui altra remei; questa lactancia ha de ser dirigida, vigilada i amb llet esterilitzada.

La part posterior de la planta baixa la formen dues dependències, el lavoratori i el lactari.

En aquella hi han els utensils per a rentar mecànicament i amb forsa elèctrica les botelles de la llet, i instalacions per a lavatge de roba i bogada automàtica. Anexe a aquesta cèpendència hi ha altre w.c.

El lactari conté entre altres aparells una gran estufa d'esteselització, a calefacció múltiple, màquina per a desnatar, aparell per a omplir automàticament les ampollas de llet, estufa per a preparar ioghourt, termo-sifón elèctric per a calentar l'aigua per a la banyera, fritte per a l'aigua que s'utilitza en totes les operacions d'aquest laboratori de llet, etc.

Cal remarcar que totes les parets dels departaments de la planta baixa van revestides de blanca rajola de València.

Les dependències del primer pis son: rebedor, sala de costura, laboratori, sala de Jutes i w.c. amb lavabo per a dames i per a senyors.

En el rebedor hi han grans armaris per a la roba. En la sala de costura hi han màquines, taules i altres utensils per a aquesta labor.

El laboratori està proveit d'abundós i excellent material per a la pràctica de les operacions d'anàlisi química i microscòpica de llet, orina, sang, espuds, etc.

En el segon pis, además de les habitacions del conserge, hi ha cuina i menjador per a mares i embragues.

Al terrat hi ha una instalació d'higièniques gables per a conills vulgars i porquins, destinats als serveis experimentals de laboratori i per als ànals d'àngels.

III

L'establiment serà regit per un director tècnic, doctor en Medicina, un subdirector i els metges agregats que les exigències de la pràctica reclamen, i que en la actualitat són els Doctors D. Alexandre Frías, D. Pere Barrufet i D. Francesc Fortuny.

Els serveis a practicar per l'Institut seran: de puericultura intrauterina, puericultura propiament dita, protecció a les mares lactants, i inspecció mèdico-escolar.

Se farà puericultura intrauterina, protegint i amparant a les embaragues, auxiliants, orientantes, vigilantes a fin de previndre dels perills de la eclampsia, la blenorragia, la sífilis, etc.

Es propòsit ferm el de estableir, desseguida que's pugui, un servei de tocologia, es-a-dire, reconeixement de dàdes, orientació de lactancies en famílies acomodades, etc. seran recursos de sostinent de la vida del Institut.

Es possible que de cop i volta no puga esser desentrollat tan extens camp de propòsits més que en lo primordial; emprò la magna obra es començada i amb sòlic fonaments.

Ara es el poble de Reus qui amb son tradicional altruisme i entusiasme pot fer granar la llevor que han sembrat els altruistes patrícies Fàbregas i Frías.

Tots els ciutadans deuen contribuir a l'hermosa tasca de robar a la mort moltes de les tendres vides que se'n exporta, i el salvar vides d'infants es aixugar llàgrimes que brollen del cor, per a fer esclarir rialles que floreixen en el fons de l'ànima.

Institutos de Puericultura

El autor de este benéficio pensamiento Doctor Frías, y D. Evaristo Fàbregas, que ha contribuido con tanta abnegación como esplendor, a construir, el de Reus, son merecedores de toda suerte de alabanzas. Ellos están de enhorabuena como todo el que hace una obra filantrópica y de transcendencia; pero lo están más los niños que han de reportar gran provecho, todavía más las familias que tendrán menos quebrants y lágrimas y por encima de todos, Reus, ese Reus, que tantas páginas brillantes tiene en su historia.

Cuando se piensa en el abandono oficial y en la ignorancia de los padres, aun sin contar con la horrible miseria en que melancólicamente evolucionan muchos niños, se siente el ánimo apenado y se maldice a ese Herodes incógnito, que, día tras día, incansable mata en los primeros años de la vida a tantos inocentes que no delinquieron.

Se habla, sin poner punto, de caridad, de amor al prójimo.... Palabras. Algo se remedia, quizás el uno por ciento de las calamidades; pero la Estadística fría y cefalada, dice de continuo: no es bastante; eso es apagar la sed intensa con una gota de agua. Las enfermedades se multiplican y el número de muertos no mengua.

En naciones tan bien organizadas oficialmente como los Estados Unidos Norteamericanos, en los cuales los gobernantes merecen este nombre y de continúo laboran en pro del bienestar sanitario de su pueblo, las gentes trabajan también en el mismo sentido, sin el auxilio ni el estímulo oficial y socorren las necesidades evitando no pocos infortunios.

Más en un país como España, tan desgarrado y poco atendido por los elementos oficiales, que a lo más ponen un mal remedio cuando el augeo es, de puro grande, escandaloso, no queda más recurso, so pena de años suicidando lentamente y de ir suicidando a los más enclenes "lenfa pero continuamente", que ponerse en actitud defensiva, los que tienen todavía un corazón noble y sentimental.

Nuestro pueblo se alborota por cualquiera cuestionilla política, y hasta parece huero, en ciertas ocasiones en pro de un derecho que le quitan o no le han dado, siquiera luego solo se aprovechen de él los que menos se expusieron a conseguirlo y se quedan sin una migaja los que presentaron su pecho y dieron su sangre.

Pero por el primero y más grande de los derechos, el de vivir y estar sanos, casi no se comueven: se muere un niño, ataúd y flores blancas; poco después otro y así sucesivamente miles.

Por esto la tentativa de buena orientación es merecedora de plácemes y si esta tentativa se convierte en hecho, en esperanza convertida en realidad ensancha el ánimo.

Bien haya la bienhechora institución! Con ella ha demostrado Reus que como Barbastro (Martínez Vargas) se basta por sí para ir a la delantera de los capitales de muchas capitales de España y del extranjero. ¡Mil plácemes!

Dr. Rodríguez Méndez.

Amic Frías:

M'honra el convit de V. i m'adhereixo *in toto* a la seva obra: compti segur que el dia 5 vindrà a Reus.

Me faig l'il·lúsió d'assistir a una festa d'infant i no solzament per que siga l'*Institut* en profit dels infants de Reus, sinó perque la realització de coses com aquestes que fà i farà V. formen part de somnis, que responden a necessitats socials que a força de no creuells realitzables un els havia cregut infantils.

Es bella cosa amic Frías, esmuntar les energies seves fent obra que ha d'honorar la seva vida, en una empresa de puericultura, tan pura i deslligada de les ambicions i de les xorques lluites socials, perque no tan sols marca l'alsèria de les seves mires i dels seus mèrits professionals, sinó que marca la qualitat de la voluntat de V. integratament oferida en una obra de sentiment i de la meua alta poesia moral.

Aquesta obra de cases de lactancia te un factor que monta més que's demés plegats; aquest factor es el metge propulsor de cada servei; sense l'ànima d'un home competent i desinteressat les cases de lactancia son organismes de mitjana utilitat; precisa veillar i fer la guarda intil·ligentment quan se tracta de la defensa dels poves menuts; ja sabem que als infants de Reus no els mancarà centinella.

* * *

Me parla V. de la trascendència social de les institucions de puericultura; això es tan senzill que no fà falta glosar-ho; tothom sab que's perills de mort son greus i sens nombre durant els primers mesos de la vida, que la quinta part total de les defuncions son de criatures d'un any, que dels infants de menys d'un any en moren un 30 per 100. ¡Cóm no lloar la seva obra! I encar si-se sap quès que mentre aquesta mortalitat es de menys de 30 en les criatures dels rics, passa devegades de 40 en les dels poves.

* * *

Entre les moltes obres meritories en que ha esmuntat sos cabdals nostre amic D. Evarist Fàbregas cap de tan útil i tan generosa com aquesta.

Jo recordo de menut que al dia de cap d'any quan tornaven de Sant Pere els meus avis deien amb entusiasme i contents, després d'haver escoltat l'estadística de mort-i-natalitat de Reus. Aquest any si que n'hem guanyat! Som prop de 100 més! Reus se fà gran!

Jo no més deixó a la consideració de tots els homes de cor la joia del avenir quan un nombre de ciutadans de Reus, gros o petit, d'ogniu ses activitats a Reus mateix o escampats pel mon i sapiguenth o no, deguin sa vida a la generositat del Sr. Fàbregas o als cuidados del Doctor Frías.

* * *

No ha tingut entrebancs en la seva obra, emprò si els té més tard no desmahi devant de petites, que quan se porta entre mans una obra de cor, totes les influencies estranyes que puguen envolcallarlo tindran de reconeixer la superioritat i s'estallaran fatalment portant en càstic la sanció condemnatoria de la consciència social.

Anys i coratge li desitja son amic Jaume Peyri. (Professor de malalties de la pell de la Facultat de Medicina de Barcelona).

L'Or i la Pietat

Al obrir-se l'*Institut de Puericultura*

Al poble de Reus

Avui en Fàbregas ha compromès a la ciutat de Reus imposant-li un deber que no pot deixar de cumplir sense comprometre una cosa que val més que'l seu bon nom: el seu sentiment de Pietat.

Perque, l'obra, creada no podria subsistir sense l'amor piétós de la ciutat. Amb els diners es compràrà la llet i els materials; amb els diners serà pagat el personal retribuït. Amb el bon zel i l'intel·ligència del Dr. Frías i amb els dels seus ajudants l'*Institut de Puericultura* muntarà serveis amb una bona orientació tècnica.

Mes l'*Institut de Puericultura* ha de menester un piétós amor. Els que passen pel seu davant se l'han de tirar amb mirades de bondat i d'alegria. Els que'n parlen ho han de fer amb paraules de simpatia generosa. Els que hi entrin han de respectar-lo com una casa de Deu.

El dia que Reus no estimi l'*Institut de Puericultura* la pols cobrirà el sol de terra i les parets; el personal s'engandularà (Perdoni Dr. Frías, es el cor qui parla); la llet es torrà agre, i ans que moria tots plegats l'arro-

cegaràn com una creu. A les hores valdria mes que aprofessin les pedres per una altra obra que poguessin estimar.

II A les mares

Una mare pobre que no té llet per a criar el seu fill es com una estrella que s'apaga.

Les que ja us hi heu trovat, les que temps a venir us hi podeu trobar, feu-me l'elogi de l'*Institut de Puericultura*.

Fins les que no sou pobres us heu pogut trobar amb una mala dona que us enganyava al fill. ¿No us en recordeu? Les galtes i els llavis se li esblaimaven; les orelles devien transparents. Ells ulls es cobrien amb un vel de tristes. Les mans es cloien recoquillades, una pelussa de miseria li feia la cara revellida i plena de miseria.

Es espantós el nombre de criatures que moren al nostre país. No hi ha cap epidèmia, ni el tifus, ni la verola, ni aquesta passa d'avui que produexi eu els gran una mortalitat com la que s'ha fet aquí permanent entre les criatures.

L'Institut de Puericultura es un castell per a defensar als vostres fills de la mort. Les que podreu cridar i les que no podeu hi heu de dur els vostres fills igualment. Contra de la fam, contra de la fret, contra de l'ignorància, contra de la malaltia trobareu allí assistència per a defensar als que tant estimeu.

No podrà un fill honrar millor el record de la propia Mare que ajudant a les altres Mares en la lluita per la vida dels seus fills.

III Al més petit de tots

I tu també li portaràs a l'*Institut de Puericultura* el ram de roselles que sempre duus en la cansó.

De segur que ja t'han contat l'història del rei Midas, però jo te la vui acabar. Veuràs que el vell Silenus havia caigut a les mans dels pastors de Frigia que l'encadenaren amb garlandes de flors. Midas va llibertar-lo i el tornà a Bacus que va regraciar al rei fent-li present d'un dò: el de convertir en realitat el seu desitj mes gran.

El Rei Midas va demanar que totes les coses tocades amb les seves mans es tornessin or. I otorgada la gracia feia tornar d'or les pedres i els mobles i les plantes, talment que avans d'una hora va esser el mortal mes ric del mon.

Mes quan els enclaus li van parar la taula els menjars se li tornaren d'or al tocar-los i l'aigua a l'anar a veure-la es convertí en pluja d'or. Així entre mig de les seves vistes riques el Rei Midas es moria de fam i de sed.

I contra Ovidi que enternit Bacus del flagell de Midas li va manar que anés a banyar-se al riu Pactolus aont deixà colgada la seva funesta gracia en el fons del riu que d'aleshores ençà escampa l'or les seves arenas.

Mes un altra sènt vasor que no cal anomenar-te diu que'l Rei Midas després de convertir en or les espigues del blat, i les pomes dels arbres i totes les coses del seu Palau, va passar per la tragedia de convertir en or a la seva filla, i de morir amb l'ànima reclosa dintre les propies carns transformades en or.

Fins que un dia l'ànima del Rei fou allivada per la Pietat que no mes de tocar-lo li retornà la tendresa del ser vivent i li va transferir la seva gracia. D'aleshores ençà el Rei Midas penedir del seu funest desitj va restituir la vida a tots els que per tocar-los ell l'havien perduda. I encara no prou sossegat convertirà les pedres d'or en menjà pels que tenien fam i en robes pels que passaven fret.

Doncs, mira. Aqueixa casa que obren avui a Reus es una pedra d'or que la Pietat ha convertit per a tu en substàncies d'amor i de vida.

Pere Corominas.

Per la prosperitat de Reus

Rés mes eloquent que les següents xifres demogràfiques per a fer resaltar la trascendència de l'obra a realitzar per l'*Institut de Puericultura*.

A Reus, per terme mitjà hi ha anyalmen: . Naixements, 480.

Defuncions, entre totes les edats, 534.

Defuncions, entre menors de 1 any, 60.

Defuncions, entre menors de 4 anys, 27.

Per lo tant, anyalment, moren en nostra ciutat uns 87 infants de menys de 4 anys, es-a-dir, prop de la sisava part de la xifra de naixements, rebassant dita proposició respecte a la totalitat de les defuncions.

Afegir cal encara a les anteriors dates, l'inconegut número de pèrdues de nous sers no arribats al terme de la vitalitat.

Ara bé; aquesta partida de fallides es exagerada; es possible reduirla, sobretot en lo que s'refereix a mortandat per defectuosa alimentació dels infants o per trastorns evitables o defectuosos pràctiques materns.

Endemés, hi ha un altre contingent d'infants que no moren i que emprò poden ben descomptarse d' la partida dels vius, si es que vida vol dir salut, profit social, aptitud de missió col·lectiva; son els esmerilts, els raquítics, els retrassats i deformes, els que integren el llevat perpetuador de tòpics, corcats d'osos, deformats per degradacions del desentrolllo o tarats de nafra cerebral, gran planter per a granar en podridures de miseria orgànica, o en desastres frenopaticos.

Veus-aquí, doce, el gran problema a resoldre; augmentar la població evitant pèrdues i fomentant els naixements, i procurant que l'augment siga no solzament numèric sinó qualitatius: es-a-dir, fent com expressa la paraula *puericultura*, conreu de nins, brandant baix la norma de miseria.

Encisadora tasca per cert, car res mes sublim que la protecció a la humana criatura, quan encar en son ser tot es bellesa, quan la lluita per la vida no s'executa amb mes medis de defensa que'l plor, la fam i la sed, quan s'es incapçap de sentir ni provocar la baixa sentimentalitat del odi, l'ingratitud, la traïdoria l'envjeja, la tirania i tota l'humana gama de miseries i passionetes.

Com a bons ciutadans i tenint en compte la trista realitat de que de fà molts anys Reus se despla, perque hi ha mes morts que naixemens essent exagerada la proporció d'una sisava part, en molt motivada per la manca d'atenció i ampar a la infantesa, cal que avui que la abnegació i patriotisme dels volgudissims amics, Fàbregas i Frías, han bastit una expléndida fortalesa per a la defensa de la infància reusense, aixecant ben amunt els cors precisa nostra organització en cintada i compacte exèrcit disposit a fer triomfar la santa causa de la fundació del Institut de Puericultura.

No perdem d'obrir que cada vida infantil arrencada a les urpes de la mort o de l'esmentiment es la soca d'un futur arbre que branquejant i rebranquejant representa en la població futura no ja una família sino una generació, entre quins membres qui sab si s'hi ha de comptar un altre dels genis que universalitzant el nom de Reus, intensifiquen encare mes les extremituds del goig patriòtic.

Pere Barrufet.

PER LA SALUT DELS PETITS INFANTS

L'Institut de Puericultura de Reus

El deixondiment de Reus.—Dos ciutadans benemerits.—L'*Institut de Puericultura*: significació i importància.—Funcionament: serveis

PEL DR. BASSEDES

Quefe del servei de embragues i parts de l'*Institut Municipal de Tocologia i Puericultura* de Barcelona.

DEIXONDIMENT DE REUS.

Els pobles i's individus, com tota cosa viva, no son pas sempre els mateixos a travars del temps, car vida vol dir moviment, canvi, transformació constant i no interrompida. Els elements d'origen en pugna amb les circumstàncies i condicions d'ambient donen lloc a resultats ben diferents quan dits components camvien o's modifiquen.

Hom se fa creus a voltes al tornar a veure després de llarg temps a individus als quais ni per se llurs facultats intel·lectuals, ni per llurs aptituds, ni per llurs valors morals els creia capaços de distinguir-se, ni sobressortir de la rasa de les vulgaritats, trovar-los enlairats i triomfants... I lo mateix en les colectivitats: races llargs temps condormides, vivint una existència migrada i envilida, nacions que no han contribuit amb res al progrés mundial, comarques eternament estèrils i empobrides, ciutats i viles vinint a precari amb normes enmatllerades o imposades que, de sobre, se'l veu remoures interiorment redrecar-se, i a no tardar, pendre un lloc d'honor a les avencades... L'esperit lleuger que s'enteri d'itals canvis els atribuirà a la casualitat, a la fatalitat o a la fortuna; mes l'home crític furgarà en les variacions dels factors d'origen o de les mutacions del ambient per a cercar els llevats, els estimulants morals o materials que hagin sigut capaços de posar en acció facultats fins aleshores incatives o desconegudes.

Els fils d'aquesta xamosa ciutat del camp tarragoní que tenim la dissosi de viuren allunyats de des de ja fa anys amb fonda pena servarem d'ella un recorben ben trist, remembrant de quan les nostres derrières estades aquella seva mancansa de espiritualitat, aquella absència d'ideals i voluntat de viure, de les que, sinó la manifestació mes ostensible, la mes elogiós era la insensibilitat i resignació masella a viure sots el jou d'una política envilida, de trist

tíssima memòria; Reus era solament esperit anquilosat, negocis, vicis, vanitats, envejetes, entreteniments xorcs, descuidament urbà...

Mes, vet-aquí que d'un quan temps ensa, de des de lluny hem sentit una remor, una fressa de com si conmoguda per inquietuts i agullonaments interiors volguts sacudir-se l'emperesment de l'ànima, preocupar-se de l'auto i agena calificació, millorar-se i adaptar-se a les condicions de vida dels pobles que volen esser: actuar. Ens sembla, als que des de fora l'esguardem, com si el pessigolleg d'itals inquietuts s'operés el seu deixondiment, l'esclosió d'una nova vida espiritual prometedora de belles coses pel dia de demà; ens adonarem agradosament de com, encar que raresegada, comensava a actuar en política al escalf del noble i patriòtic ideal català; de com redreçava la seva esquena corvada pel jou de tants anys, i volia aturar la tirania caciquista que la tenia agarrotada; de com sentint el pudor de la vestimenta colectiva intentava transformar la urb, embellir-la, higienizar-la, modernizar-la; de com se preocupava de la ensenyansa i fundava escoles, acomodant-les en bastiments moderns i apropiats; de com se movia per a obtenir de l'Estat la creació d'un importantissim centre per a la propulsió de la cultura agrícola; de com amb concepcions d'alta volada bastia un mural gaire be ciclop al mitjà d'una vall veina per a contenir i arreplegar la riússima sava que hauria de assonar allà en aquells temps que la calitat tot ho asseca la feconda planura, formós verger que la rodejia; de com amb apasionament indicador de vitalitat envestit el magne problema de la portada d'agaves a la ciutat.... Mes, nosaltres desitjavem quelcom mes; calia que les seves anies les vegessin traduir-se en fets d'ordre espiritual, d'aquells que son solament fruit d'esperts selectes, i que tenen lloc en els pobles solament quan ariven a un grau de cultura avensat, fets que son alhora estimulants per a la defensa, de des de'l punt pràctic implícita la perduda de la sava renovadora de la vida, de tantes i tantes ànimes joioses, espírits optimistes, intel·ligències brillants, brassos forts i vigorosos que lo mateix serien aptes per arborar l'eina del treball enriquidor de la patria que per a defensar-la contra les insanies cojeances dels estranyos ambiciosos?

Totes les classes socials, altes i baixes, paguen el trist tribut de la mortalitat dels infants, uns per superstició, rutinisme i ignorància, altres ademés per la miseria. Cal que la ciència vagi pètositament en auxili d'aquelles poques ignòscents víctimes, salvant-les del desastre, evitant així alhora a tantes i tantes famílies el dolor de veure desapareixer els fills volguts.

L'amic Frías, un dels joves que volen amb els seus esforços incorporar a Reus a les cultures modernes, mogut pels mes altruistes sentiments, amb una fe i tenacitat a prova de totes les resistències, ha volgit redimir a la seva ciutat mare del gravós tribut de la flor de la infantesa, després d'haver sabut trobar l'home de cabals i cor generós que fes possible la realització de l'obra, estudiat la qüestió adhuc anant a estudiar de visu els principals establiments de varis capitals alemanyes, belgues, suïsses i franceses, ha lograt veure realitzat el somni de tota la seva vida, l'*Institut de Puericultura* que avui comença a actuar, el qual com a mare comuna, amb acienciamet i amor intensíssim, té que vetllar per les preïmportants vides dels infants reusens, els homes de demà.

Quin no ha d'esser l'agraiment d'aquesta ciutat envers els seus dos abnegats i generosos protectors l'acabat home de negocis D. Evarist Fàbregas, i l'meritíssim biòleg Doctor

(Seguirà).

Sección Religiosa

Santos de hoy.—San Telesforo.
Santos de mañana.—Adoración de los Santos Reyes.

Crónica

Conforme podrán ver nuestros lectores, el presente número

Bazar LA ALIANZA Buzón de Reyes

Gran Exposición de Juguetes

Durante los días del JUEVES al DOMINGO día 5 de Enero, ambos inclusive, estará ABIERTA hasta las DIEZ de la NOCHE.

Entrada libre - Precio fijo - Monterols 1. - Reus.

que ha seguido la instauración del Instituto de Puericultura, del que teníamos el propósito de publicar algunas vistas, pero no ha sido posible por la huelga de grabadores de Barcelona.

DIARIO DE REUS se asocia de corazón a la fiesta que hoy celebrará la ciudad entera a la que no duda prestará su concurso y felicita de corazón también a su querido amigo D. Evaristo Fábregas Pamies por el acto por él realizado, felicitación que debemos hacer extensiva a nuestro también estimado amigo el doctor D. Alejandro Frías y Roig, en quien el pensamiento del señor Fábregas cristalizó de manera que encontró un fiel, decidido y capaz ejecutor.

— TEATRE BARTRINA.—Avui tarda i nit "El més petit de tots".

■■■ En el Gran Café Restaurant de París, dará hoy domingo grandes conciertos de 12 a 14 y de 22 a 24, el TZIGANES VERDURA.

■■■ El "Instituto Español de Seguros sobre enfermedades", cuyo representante en esta ciudad es D. Francisco Nogués y Hortonedo, que tiene su despacho en el Arrabal de Santa Ana, 32, 2.º, durante el finido año de 1918 ha pagado a sus asegurados de esta, en concepto de dietas de enfermedades, defunciones e invalidez 360 pólizas con un total de pesetas 13.870'50.

■■■ A las cuatro de esta tarde, en el Teatro Circo, se abrirá la Tómbola organizada por el Comité pro Casas de los Soldados Inválidos Belgas.

Están encargadas de la distribución de los billetes numerosas señoritas.

Durante el acto el quinteto Verdura ejecutará un selecto programa.

Asistirán los agentes consulares de Bélgica, Francia, Inglaterra, Estados Unidos, etc., en Tarragona y también el decano de los deportistas tarracenos Sr. Tarín.

Nuestra Exma. Corporación Municipal ha sido invitada al acto.

La Tómbola promete ser una fiesta hermosa, de caridad y al propio tiempo de simpatía a la noble Bélgica.

— LOS REYES MAGOS han hecho grandes compras de juguetes en el BAZAR "LA ALIANZA", por ser la casa mejor surtida y la que más barato vende.

■■■ La empresa del Teatre Bartrina ha querido rendir todos los honores al estreno de la preciosa rondalla en 3 actos y cinco cuadros original de D. José M.ª Folch y Torres, «El més petit de tots», que se pondrá en escena hoy domingo tarde y noche. Esta obra propia para los niños, se representará con ocasión de celebrarse la fiesta inaugural del Instituto de Puericultura y será presentada con el mismo decorado y vestuario del Teatre Romea de Barcelona.

La sala de espectáculos y el vestíbulo serán adornados con plantas y flores.

Para mañana día de Reyes, se preparan en el propio teatro dos grandes funciones. En la de la tarde se regalarán diez preciosos juguetes que serán sorteados después de la representación de «Lo Pubill».

Las entradas y localidades para dicha función llevarán un número que entrará en suerte. A los niños que no resulten premiados se les obsequiará con dulces y bombones. Terminará la fiesta con el divertido diálogo «Jugar a casats».

Por la noche se pondrá por última vez en escena, la magnífica obra de Pérez Galdós «El Abuelo», de cuyo protagonista hace una genial creación el primer actor Sr. Nolla.

Para todas estas funciones regirán los precios de costumbre.

■■■ Nos comunica D. José Fargas Serré, que hoy, vigilia de Reyes, ha empezado la temporada del riquísimo postre y exquisito «Menjablanch», cuyo dueño, a pesar del alza en las primeras materias que contiene, se propone servir a su numerosa clientela, al mismo precio del año anterior, tanto al por mayor como al detall hasta el 30 de Abril próximo.

— LOS REYES MAGOS han hecho grandes compras de juguetes en el BAZAR "LA ALIANZA", por ser la casa mejor surtida y la que más barato vende.

■■■ Hoy domingo en la Sala Reus, se proyectará la famosa cinta en cuatro partes, «El Trono y la Silla», interpretada por los mejores artistas de cine.

■■■ Hoy tendrá lugar, a las cuatro y media de la tarde, en el teatro del "Patrón Obrero de San José" la última representación de los episodios bíblicos *L'Estel de Nazareth*.

— "El més petit de tots" interessa als grans i d'lecta als petits.

F. Prius Demestre
Corredor de Comercio Colegiado
Arrabal Sta. Ana, n.º 57

Pago de cupones vencimiento 1.º de Enero.

Compra-venta de valores.
Cambio de monedas y billetes extranjeros.

— LOS REYES MAGOS han hecho grandes compras de juguetes en el BAZAR "LA ALIANZA", por ser la casa mejor surtida y la que más barato vende.

■■■ Durante la próxima semana, en la Subsucursal de la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros se hallará de turno el presidente de su Junta de Patronato, D. Joaquín Borrás y de March.

— No hi ha cap espectacle mes agrado als infants qu "El més petit de tots".

■■■ Mañana tendrá lugar el reparto de juguetes y turrones a los niños pobres, y cuyo acto ha sido organizado por la "Juventut Catòlica".

La distribución se hará igual que los otros años, en la platea del Teatre Circo.

El Ayuntamiento y demás autoridades locales han sido invitadas.

Empezará el acto con un breve discurso de apertura, que pronunciará el señor Banús y Sans, como presidente de la "Juventut Catòlica".

El reparto correrá a cargo de distinguidas señoritas.

Han sido invitados para recoger juguetes los niños y niñas asilados de la Casa de Caridad y del Asilo del Sagrado Corazón de Jesús.

Se han repartido vales entre todos los alcaldes de barrio de la ciudad, para que sean distribuidos entre los niños más pobres de las respectivas barriadas.

El acto será amenizado por una banda de música, y empezará puntualmente a las tres y media de la tarde.

— "El més petit de tots" portarà joguines que demà seràn sortejades entre els infants concurrents al TEATRE BARTRINA.

Teatro Fortuny-

Gran Compañía de zarzuela y opereta española
DE MIGUEL PEDROLA

Funciones para hoy domingo
TARDE, a las 5 menos cuarto.—La opereta en 3 actos,

La Duquesa del Tabarin

Gran rifá-regalo de juguetes a los niños.

NOCHE, a las 9 en punto.—Las obras en 1 acto,

El Tirador de Palomas

La Cara del Ministro

El pobre Valbuena

Mañana lunes, Festividad de Reyes

TARDE, a las 5 menos cuarto.—Las zarzuelas,

EL HUSAR

Lo somni de l'Ignorència

REGALO DE JUGUETES A LOS NIÑOS

NOCHE, a las 9 en punto.—Despedida de la compañía.

La Duquesa del Tabarin

BANCO DE REUS de Descuentos y Préstamos

Negociamos los cupones Naval 6 por 100, Barcelona Traction 7; por 100, Palma Mallorquina 6 por 100 de vencimiento 1 Diciembre.

Admitimos valores en cuenta corriente, franco de comisión, cuidando asimismo del cobro de los cupones y abono en cuenta de su producido, dando aviso a los interesados.

Cobro y descuento de los títulos amortizados.

Nos encargamos de revisar las amortizaciones por medio de los cupones que se nos presenten al cobro, dando aviso a los interesados en el caso de salirles algún título amortizado, sin asumir responsabilidad alguna por tal servicio.

VÍAS URINARIAS

Tratamiento de las enfermedades de los RINONES, VEJIGA, PROSTATA Y URETRA

BLENORRAGIA AGUDA Y CRÓNICA

POR EL MÉDICO ESPECIALISTA DEL DISPENSARIO MUNICIPAL

A. Bages Carey

Consulta de 9 a 10 mañana, 2 y 1/2 a 4 tarde, y 8 a 9 noche

Calle de la Mar, 38, pral.-Teléfono 15, REUS.

Jabonería Querol

Fábrica: calle Boule (detrás del Teatro Fortuny).-Teléfono 318

LICOR DEL POLO
• MEDIO SIGLO DE ÉXITO •
• ESPAÑOLES: NO DEJARSE SORPRENDER! •
• POR DENTÍFRICOS EXTRANJEROS! •

En venta

Lo está una finca de 12 jardines, plantada de avellanos, viña y áboles frutales, distante de esta ciudad 22 minutos. Dicha finca tiene mina propia y abundante.

Para informes dirigirse a D. A. Escrivá, calle San Juan, 2, 2.º, 3.º puerta.

Kursaal

Escogidas sesiones de cine para hoy. Estreno de magníficas películas.

Exito de los barristas cómicos The Gustinos.

IMPRESA DE CELESTINO FERRANDO, REUS.

		Pesetas	Pesetas
Clase Extra blanca Quidat 1 (4/6 kg.)	a 51'00	Arroba 12'75	
" Superior "	" 48'00	" 12'00	
" Primera "	" 45'00	" 11'25	
" Segunda verde "	" 40'	" 10'00	
" Tercera "	" 38'00	" 9'50	
" Corriente "	" 32'50	" 8'15	
JABONES DE COCO Y BLANDO		FRANCO FÁBRICA	

SANTANA Y BEIN

Mallorca, 405.-BARCELONA

TUBERIAS

de cemento portland exclusivamente, desde 10 centímetros, hasta un metro de diámetro. Sistema patentado, exclusivo en España.

Representante en Reus: D. Antonio Barrera, calle del Sol, II.

Por el hecho de ser presentado nuestro producto en tubitos de cristal, no solamente se impide la mezcla con polvo u otras substancias peores, sino que se garantiza con ello la conservación indefinida de nuestras Litinas.

LITINAS "DIVÍ"

Coja Vd. dos botellas de agua de igual cabida (un litro); en la una, vierta Vd. un tubo de LITINAS DIVÍ y agítela con suavidad; en la otra, un paquete de cualquier producto similar, POR FAMA QUE TENGA, y tápelas cuidadosamente. A los dos días haga Vd. la comparación, probando el agua de ambas botellas: la que contenga las LITINAS DIVÍ la encontrará clara; transparente; sin fermentación, con la misma fortaleza COMO SI ACABARA DE BROSTAR DE UNA FUENTE DE AGUA MINERAL. La otra... ¡He ahí una prueba que convence! De venta en las Farmacias, Droguerías y Colmados.

Representante exclusivo: A. Punyed Lloberas, Farmacéutico

en tubitos de cristal; más limpio que en envases de papel.

Calle de Llovera, 47, 49 y 51
- Teléfono núm. 165. -

JOSE LOZANO
MONTEROLIS, 26.

Campaña Wotan

Servicios de la Compañía Trasatlántica

LINEAS AL RIO DE LA PLATA Y AL BRASIL

El vapor

REINA VICTORIA EUGENIA

saldrá el día 5 de Enero de Barcelona, el 6 de Málaga y el 8 de Cádiz, para Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

El vapor

LEON XIII

saldrá el día 12 de Bilbao y Santander, el 13 de Gijón, el 15 de Coruña y el 17 de Vigo, para Río Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos Aires.

LINEAS A ANTILLAS, MEJICO, NEW-YORK Y COSTA FIRME

El vapor

ALICANTE

saldrá el 28 de Diciembre de Barcelona, el 29 de Valencia, el 1.º de Málaga y el 3 de Cádiz para New York, Habana, y eventualmente Veracruz.

El vapor

ALFONSO XIII

saldrá el día 16 de Diciembre de Bilbao el 19 de Santander, el 20 de Gijón el 22 de Coruña para Habana y Veracruz. Admita carga y pasaje para Costa Rica y Pacífico con trasbordo en Habana.

El vapor

CATALUÑA

saldrá el día 3 de Diciembre de Barcelona, el 4 de Valencia, el 6 de Málaga y el 8 de Cádiz para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Llínón, Colón, Sebanilla, Curagao, Puerto Cabello y La Guayra. Se admite carga y pasaje con trasbordo para Veracruz, Tampico, Puerto Barrios, Cartagena de Indias, Maracaibo, Coro, Cumana, Carúpano, Trinidad y Puerto del Pacífico.

El vapor

LINEA DE FILIPINAS

El vapor

LINEA DE FERNANDO POO

El vapor

SAN CARLOS

saldrá con destino a Fernando Poo el 17 de Diciembre de Barcelona, el 18 de Valencia, el 19 de Alicante y el 22 de Cádiz.

Se harán las escalas de Río de Oro y Monrovía.

Estos vapores admiten carga en las condiciones más favorables y pasajeros, a quienes la Compañía de alojamiento y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio. Toda la información sobre las rutas y servicios se puede obtener en la Oficina de la Compañía en Barcelona.

También se admite carga y se expedien pasajes por todas las puertas del mundo, servido por líneas regulares.

Agentes en Barcelona, Sres. Ripoll y C.ª, Gran Vía Leyatana, núm. 5, bajos

Agente en Reus, LUIS DE PEDRO, Plaza de Prim, 3

Expende billetes directos para Buenos Aires, Cuba y demás países

Preservarse de enfermedades infecciosas es seguro tomando el

VIGHY PRATS

de Caldas de Malavella, similar al VIGHY FRANCÉS e igual al VIGHY CATALÁN.

Indispensable para las enfermedades del estómago

AGENTE EXCLUSIVO PARA LA PROVINCIA DE TARRAGONA

Román Marimón, P. Cataluña 7.-Reus

¡Agricultores!

Abonad con Nitrato de sosa de Chile. Es un abono excelente para toda clase de cultivos. Se vende en todas las casas importantes que se dedican al comercio de abonos.

Informes y folletos gratis para su aplicación dirigiéndose al COMITÉ DE NITRATO DE SOSA DE CHILE.

Almirante, 19.-MADRID

FERROCARRILES

Servicio de trenes desde 1.º de Marzo de 1917

DE REUS A LERIDA	Llegada
Salida 8'22	Llegada 11'22
• 13'35	• 20'05
• 17'59	• 22'01
• 20'30	• 0'22

DE LERIDA A REUS	Llegada
Salida 5'30	Llegada 9'46
• 8'29	• 12'29
• 11'56	• 20'17
• 15'	• 17'58

DE REUS A TARRAGONA	Llegada
Salida 9'57	Llegada 10'30
• 12'54	• 13'27
• 14'30	• 15'05
• 18'08	• 18'35
• 20'50	• 21'34

DE TARRAGONA A REUS	Llegada
Salida 7'35	Llegada 8'10
• 12'17	• 12'53
• 16'36	• 17'14
• 19'25	• 20'03

DE REUS A BARCELONA	Llegada
Salida 5'03 (por Villafranca)	Llegada 9'38
• 7'25 (por Villanueva)	• 8'48
• 8'49	• 9'22
• 14'13	• 13'27
• 17'16 (por Villafranca)	• 21'44
• 17'16 (por Villanueva)	• 20'37

DE BARCELONA A REUS	Llegada
Salida 5'26	Llegada 9'23
• 9'20	• 12'48
• 19'49	• 21'51

DE REUS A MARSA Y MORA	Llegada
Salida 7'17	Llegada 9'49
• 13'17	• 14'24
• 16'30	• 18'57
• 19'49	• 21'11
• 22'01	• 23'07

DE MORA Y MARSA A REUS	Llegada
Salida 6'13	Llegada 7'17
• 6'30	• 7'42
• 7'01	• 8'45
• 12'17	• 13'11
• 17'27	• 19'12

LINEA DE VALENCIA	Llegada
Salida 6'11, 9'18, 0'02	Llegada 8'59
• 18'02 (hasta Benicarló)	
• 4'10, 8'32, 18'36	
• 0'15, 1'30 (desde Benicarló)	

¡Señoras!
Se acabó el velo
Usad
Depilatorio árabe
y quedaréis tan finas
de velo que nadie
podrá igualarlos en
hermosura y juventud.
Único e inofensivo
Bote con instrucciones
5 pesetas
De venta exclusiva
EN REUS
Llovera 28
A 5 pesetas frasco

COMPRARÉ

violin o violoncello de lance. Escribir
precio a M. S., Rambla del Centro, 37,
anuncios, Barcelona.

Banco Catalán

Sociedad Cooperativa de Crédito. Autorizada por la ley de 30 Junio de 1887 y administrada por la Empresa Gestora del mismo

Domicilio Social: Ronda Universidad, 31.—BARCELONA

Apartado 587.—Teléfono A. 1704

Capital suscrito en 30 Septiembre 1918: PLSETAS 2.856.750

CONSEJO DE ADMINISTRACION

PRESIDENTE, Excmo. Sr. D. Miguel Junyent, Senador del Reino. VICEPRESIDENTE, D. S. Arturo Escudero, Doctor en medicina y cirugía. VOCALES, Don Buenaventura Roig, Doctor en medicina y cirugía, y D. Antonio Nevot, Comandante retirado. SECRETARIO GENERAL, D. Mariano Bordas, Ex-diputado a Cortes.

Mediante la adquisición de Títulos de esta Sociedad, pagaderos a plazos, obtiene el comprador el derecho a que se le concedan PRESTAMOS con garantía y sin ella, bajo las condiciones de sus Estatutos.

SECCION DE CAPITALISTAS Y CUENTA-CORRENTISTAS
La Empresa Gestora del BANCO CATALAN admite ofrecimientos de capitales para su colocación en PRIMERAS HIPOTECAS sin gasto alguno para los capitalistas, con derecho a rechazar las garantías, si no convinieran y siendo de cargo y cuenta de dicha Empresa, todas las cuestiones litigiosas que para la liquidación de los préstamos se pudieran suscitar. A los capitales colocados abona la Empresa un beneficio del 7 por 100 en el primer año y un 6 por 100 en los sucesivos.

Admite así mismo en cuenta corriente, cantidades no menores de 500 pesetas, en la primera imposición y de 100 en las sucesivas, con un beneficio para los imponentes de un 6 por 100 anual y de un 7 por 100 en el primer año, según sea el tiempo de permanencia en las cuentas corrientes, de las sumas ingresadas.